

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

21 травня 2019 року

м. Київ

№ 71

Про затвердження Змін до Інструкції про
порядок регулювання діяльності банків в Україні

Відповідно до статей 7, 15, 55, 56, 58 Закону України “Про Національний банк України”, статей 30, 35, 66, 67 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, з метою вдосконалення регулювання діяльності банків України Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Зміни до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року № 368, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2001 року за № 841/6032 (зі змінами), що додаються.

2. Дозволити банкам/відповідальним особам банківських груп під час розрахунку нормативів капіталу та нормативів кредитного ризику за операціями з пов’язаними з банком/банківською групою особами враховувати забезпечення у вигляді застави майнових прав на грошові кошти, що розміщені на вкладному (депозитному) рахунку в банку-кредиторі, до завершення строку погашення боргу, визначеного умовами договору, за одночасного дотримання таких умов:

1) до кредитного договору з дня, наступного за днем офіційного опублікування цієї постанови, не вносилися зміни щодо збільшення суми та/або строку кредиту та/або зміни умови зобов’язання з кредитування з відкличної на безвідкличну;

2) договір застави майнових прав на грошові кошти, що розміщені на вкладному (депозитному) рахунку (далі – договір застави), укладений до дня офіційного опублікування цієї постанови;

3) до договору застави з дня, наступного за днем офіційного опублікування цієї постанови, не вносилися зміни щодо збільшення розміру зобов’язання, забезпеченого заставою, та/або збільшення суми вкладу (депозиту).

3. Вимоги пункту 2 цієї постанови не поширюються на кредитні операції з пов'язаними з банком/банківською групою особами, здійснені з дня, наступного за днем офіційного опублікування цієї постанови, на виконання відкличних зобов'язань з кредитування за договорами, за якими визначено безумовне право банку в односторонньому порядку відмовитися від подальшого виконання взятих на себе зобов'язань.

4. Департаменту методології (Наталія Іваненко) після офіційного опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови.

5. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на першого заступника Голови Національного банку України Катерину Рожкову.

6. Постанова набирає чинності з 02 липня 2019 року.

Голова

Яків СМОЛІЙ

Інд. 22

Зміни до Інструкції про порядок регулювання
діяльності банків в Україні

1. У пункті 1.2 глави 1 розділу IV:

1) абзац третій викласти в такій редакції:
“забезпечення, визначеного в пункті 2.5 глави 2, пункті 5 глави 4 розділу VI цієї Інструкції, з урахуванням вимог пунктів 22, 23 глави 1, глави 5 розділу VI цієї Інструкції;”;

2) абзац четвертий виключити.

2. У розділі VI:

1) у главі 2:

пункт 2.2 доповнити новим абзацом такого змісту:

“Банк включає до розрахунку нормативу Н7 кошти, розміщені в інших банках як гарантійні депозити або грошове покриття за акредитивом, після їх зменшення на суму покриття за таким акредитивом, отриманого від наказодавця акредитива, за умови, що такий наказодавець акредитива приймає на себе ризики, пов’язані з відбором банків, які беруть участь у проведенні розрахунків за акредитивом, і гарантійні депозити відповідають або перевищують строки та суми відповідного акредитива та обліковуються на окремих аналітичних рахунках.”;

пункти 2.4, 2.5 викласти в такій редакції:

“2.4. До фінансових зобов’язань, наданих банком щодо контрагента або групи пов’язаних контрагентів, включаються:

1) гарантії, поручительства, акредитиви, авалі та акцепти, що надані банком;

2) зобов’язання з кредитування, що надані банкам;

3) безвідкличні зобов’язання з кредитування, що надані клієнтам.

Банк включає до розрахунку нормативу Н7 надані фінансові зобов'язання із застосуванням коефіцієнтів кредитної конверсії (CCF), визначених Положенням № 351.

2.5. Банк під час розрахунку нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) має право зменшувати загальний обсяг кредитного ризику на суму забезпечення (але не більше ніж сума за окремою операцією, яка включається до розрахунку нормативу Н7) з урахуванням умов, визначених у главі 5 розділу VI цієї Інструкції, у вигляді:

1) гарантій/безвідкличних резервних акредитивів:

Кабінету Міністрів України, наданих відповідно до закону про Державний бюджет України на відповідний рік у порядку, передбаченому Бюджетним кодексом України;

урядів країн, що мають рейтинг, не нижче AA-, підтверджений Standard&Poor's, або аналогічний рейтинг Moody's Investors Service та Fitch IBCA;

міжнародних багатосторонніх банків (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Європейський інвестиційний банк, Європейський інвестиційний фонд);

банків, що мають рейтинг, не нижче AA-, підтверджений Standard&Poor's, або аналогічний рейтинг Moody's Investors Service та Fitch IBCA.

Оригінал гарантії, що поданий особами, зазначеними в абзацах третьому – п'ятому підпункту 1 пункту 2.5 глави 2 розділу VI цієї Інструкції, має бути нотаріально засвідчений за місцем його видачі, перекладений на українську мову та легалізований у консульській установі України, якщо міжнародними договорами, у яких бере участь Україна, не передбачено інше. Оригінал гарантії може бути також засвідчений у посольстві відповідної держави в Україні та легалізований у Міністерстві закордонних справ України. Переклад зобов'язання у вигляді електронного документа (резервні акредитиви) має засвідчуватися нотаріально або банком-заявником. Зобов'язання має відповідати міжнародним документам щодо зобов'язань такого типу, а саме:

уніфікованим правилам та звичаям для документарних акредитивів або іншим міжнародним документам, розробленим Міжнародною торговельною палатою (далі – МТП), які регулюють питання проведення розрахунків за акредитивами, затвердженими МТП, з урахуванням міжнародної стандартної банківської практики та особливостей, визначених цією Інструкцією, і що не суперечать законодавству України;

уніфікованим правилам для гарантій та іншим міжнародним документам, що регулюють питання здійснення операцій за гарантіями/контргарантіями, з урахуванням міжнародної стандартної банківської практики та особливостей, визначених цією Інструкцією, і що не суперечать законодавству України.

Гарантія є прийнятним забезпеченням за одночасного дотримання таких умов:

банк-кредитор має право вимоги до гаранта;

чітко визначена сума гарантії;

гарантія є безвідкличною та безумовною, тобто немає умов, які дадуть змогу гаранту в односторонньому порядку припинити дію гарантії або збільшити вартість гарантії внаслідок погіршення кредитоспроможності боржника, або зменшити строк дії гарантії, або не сплатити коштів за гарантією в повній чи частковій сумі;

банк-кредитор у разі невиконання боржником зобов'язань, забезпечених гарантією, має право вимагати від гаранта сплатити кошти за гарантією та не має зобов'язань щодо вжиття заходів для погашення боржником боргу;

2) грошового покриття, розміщеного в банку-кредиторі на строк, не менший, ніж строк користування активом, за умови забезпечення безперечного контролю та доступу банку-кредитора до цих коштів у разі невиконання боржником зобов'язань за кредитною операцією, що обумовлено договором, з урахуванням ризику від зміни курсів іноземних валют;

3) державних цінних паперів, боргових цінних паперів Національного банку, придбаних за операціями репо, які ґрунтуються на двосторонньому договорі між банком та його контрагентом про купівлю цінних паперів з одночасним зобов'язанням контрагента викупити цінні папери за обумовленою в договорі ціною та на обумовлену дату;

4) цінних паперів, емітованих центральними органами виконавчої влади України або гарантованих Кабінетом Міністрів України;

5) цінних паперів, емітованих Національним банком;

6) облігацій міжнародних фінансових організацій, які на умовах, визначених своїми установчими актами, та/або відповідно до міжнародного договору України здійснюють емісію облігацій на території України;

7) іменних ощадних (депозитних) сертифікатів, що випущені банком-кредитором, або майнових прав на грошові кошти боржника чи майнового поручителя, що розміщені на вкладному (депозитному) рахунку в банку-кредиторі на строк, не менший, ніж строк користування активом, за умови безперечного контролю та доступу банку-кредитора до цих коштів у разі невиконання боржником зобов'язань за кредитною операцією, що обумовлено договором.

Грошове покриття у вигляді застави ощадних/депозитних сертифікатів, що випущені банком-кредитором, або майнових прав на грошові кошти контрагента/майнового поручителя, що розміщені на вкладному (депозитному)

рахунку в банку-кредиторі, має бути надано у валюті, що відповідає валюті кредитної операції/вкладень у боргові цінні папери або іншій вільно конвертованій валюті 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 04 лютого 1998 року № 34 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 19 квітня 2016 року № 269) (зі змінами).

Договір про заставу майна/майнових прав, визначених у підпунктах 2–8 пункту 2.5 глави 2 розділу VI цієї Інструкції, має передбачати право банку на позасудове звернення стягнення на предмет застави з наступного робочого дня за днем, коли не відбулося погашення боргу за кредитом у термін, передбачений договором, у сумі, що підлягає сплаті;

8) банківських металів, що перебувають на зберіганні в банку-кредиторі, чи майнових прав на банківські метали, які розміщені на вкладному (депозитному) рахунку в банку-кредиторі на строк, не менший, ніж строк користування активом, за умови безперечного контролю та доступу банку-кредитора до зазначеного предмета застави в разі невиконання боржником зобов'язань за кредитною операцією, що обумовлено договором.”;

пункт 2.7 виключити.

У зв'язку з цим пункти 2.8, 2.9 уважати відповідно пунктами 2.7, 2.8;

2) у главі 3:

пункт 3.4 доповнити новим абзацом такого змісту:

“Банк включає до розрахунку нормативу Н8 кошти, розміщені в інших банках як гарантійні депозити або грошове покриття за акредитивом, після їх зменшення на суму покриття за таким акредитивом, отриманого від наказодавця акредитива, за умови, що такий наказодавець акредитива приймає на себе ризики, пов'язані з відбором банків, які беруть участь у проведенні розрахунків за акредитивом, і гарантійні депозити відповідають або перевищують строки та суми відповідного акредитива та обліковуються на окремих аналітичних рахунках.”;

пункти 3.5, 3.7, 3.9 викласти в такій редакції:

“3.5. До фінансових зобов'язань, наданих банком щодо контрагента, групи пов'язаних контрагентів, пов'язаних з банком осіб, включаються:

1) гарантії, поручительства, акредитиви, авалі та акцепти, що надані банком;

2) зобов'язання з кредитування, що надані банкам;

3) безвідкличні зобов'язання з кредитування, що надані клієнтам.

Банк включає до розрахунку нормативу Н8 надані фінансові зобов'язання із застосуванням коефіцієнтів кредитної конверсії (CCF), визначених Положенням № 351.”;

“3.7. Банк під час розрахунку нормативу Н8 має право зменшувати суми всіх великих кредитних ризиків на суму забезпечення (але не більше ніж сума за окремою операцією, яка включається до розрахунку нормативу Н8), визначеного в пункті 2.5 глави 2 та пункті 5 глави 4 розділу VI цієї Інструкції, з урахуванням умов, визначених у главі 5 розділу VI цієї Інструкції.”;

“3.9. Банк зобов’язаний надавати інформацію до Національного банку про всі великі кредитні ризики відповідно до нормативно-правових актів Національного банку, які регламентують правила організації статистичної звітності, що подається банками до Національного банку.”;

3) у главі 4:

пункт 3 доповнити новим абзацом такого змісту:

“Банк включає до розрахунку нормативу Н9 кошти, розміщені в інших банках як гарантійні депозити або грошове покриття за акредитивом, після їх зменшення на суму покриття за таким акредитивом, отриманого від наказодавця акредитива, за умови, що такий наказодавець акредитива приймає на себе ризики, пов’язані з відбором банків, які беруть участь у проведенні розрахунків за акредитивом, і гарантійні депозити відповідають або перевищують строки та суми відповідного акредитива та обліковуються на окремих аналітичних рахунках.”;

пункти 4, 5 викласти в такій редакції:

“4. До фінансових зобов’язань, наданих банком щодо пов’язаних із банком осіб, включаються:

- 1) гарантії, поручительства, акредитиви, авалі та акцепти, що надані банком;
- 2) зобов’язання з кредитування, що надані банкам;
- 3) безвідкличні зобов’язання з кредитування, що надані клієнтам.

Банк включає до розрахунку нормативу Н9 надані фінансові зобов’язання із застосуванням коефіцієнтів кредитної конверсії (CCF), визначених Положенням № 351.

5. Банк під час розрахунку нормативу Н9 має право зменшувати загальний обсяг кредитного ризику на суму забезпечення (але не більше ніж сума за окремою операцією, яка включається до розрахунку нормативу Н9) з урахуванням умов, визначених у главі 5 розділу VI цієї Інструкції, у вигляді:

- 1) гарантій/безвідкличних резервних акредитивів:

Кабінету Міністрів України, наданих відповідно до закону про Державний бюджет України на відповідний рік у порядку, передбаченому Бюджетним кодексом України;

міжнародних багатосторонніх банків (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Європейський інвестиційний банк, Європейський інвестиційний фонд), які відповідають вимогам, визначеним в абзацах шостому – тринадцятому підпункту 1 пункту 2.5 глави 2 розділу VI цієї Інструкції;

2) державних цінних паперів, боргових цінних паперів Національного банку, придбаних за операціями репо, які ґрунтуються на двосторонньому договорі між банком та його контрагентом про купівлю цінних паперів із одночасним зобов'язанням контрагента викупити цінні папери за обумовленою в договорі ціною та на обумовлену дату;

3) цінних паперів, емітованих центральними органами виконавчої влади України або гарантованих Кабінетом Міністрів України;

4) цінних паперів, емітованих Національним банком;

5) облігацій міжнародних фінансових організацій, які на умовах, визначених своїми установчими актами, та/або відповідно до міжнародного договору України здійснюють емісію облігацій на території України.”;

пункт 7 виключити.

У зв'язку з цим пункти 8–10 уважати відповідно пунктами 7–9;

4) розділ доповнити новою главою такого змісту:

“Глава 5. Умови врахування забезпечення під час розрахунку нормативів кредитного ризику

1. Банк під час розрахунку нормативів кредитного ризику має право зменшувати загальний обсяг кредитного ризику на суму забезпечення, що відповідає принципам прийнятності забезпечення, визначеним Положенням № 351.

2. Банк уключає вартість застави, яка є забезпеченням за двома (або більше) активами, уключаючи вартість застави за договорами наступної застави, якщо першочергове право вимоги на предмет застави як заставодержателю належить банку, у частині, пропорційній розміру заборгованості за кожним активом.

3. Банк не має права зменшувати загальний обсяг кредитного ризику на суму забезпечення, якщо:

1) кредит, за яким надано забезпечення, визначене в пункті 2.5 глави 2, пункті 5 глави 4 розділу VI цієї Інструкції, банк визнає непрацюючим понад 90 днів поспіль (крім кредитів, зазначених у підпунктах 2 та 3 пункту 3 глави 5 розділу VI цієї Інструкції);

2) кредит, за яким надано забезпечення, визначене в підпункті 1 пункту 2.5 глави 2 та підпункті 1 пункту 5 глави 4 розділу VI цієї Інструкції, наданий боржнику, щодо зобов'язань якого запроваджено процедуру фінансової реструктуризації, учасниками якої є банки – резиденти України, за умови, що строк дії забезпечення не менше ніж строк фінансової реструктуризації та банк зберігає право звернути стягнення на таке забезпечення як протягом проведення такої реструктуризації, так і після її завершення, банк визнає непрацюючим понад 365 днів поспіль;

3) кредит, за яким надано забезпечення, визначене в підпункті 1 пункту 2.5 глави 2 та підпункті 1 пункту 5 глави 4 розділу VI цієї Інструкції, наданий боржнику, щодо зобов'язань якого запроваджено процедуру фінансової реструктуризації, учасниками якої є банки – резиденти України, банки-нерезиденти, іноземні державні експортні кредитні агенції, міжнародні фінансові організації, утримувачі облігацій, за умови, що строк дії забезпечення не менше ніж строк фінансової реструктуризації та банк зберігає право звернути стягнення на таке забезпечення як протягом проведення такої реструктуризації, так і після її завершення, банк визнає непрацюючим понад 1095 днів поспіль;

4) прострочення погашення боргу за кредитом, за яким забезпечення надано банку заставодавцем, який є пов'язаною з банком особою відповідно до вимог Закону України “Про банки і банківську діяльність”, становить більше ніж 30 календарних днів;

5) прострочення погашення боргу за кредитом, за яким надано забезпечення, визначене в підпунктах 2, 7, 8 пункту 2.5 глави 2 розділу VI цієї Інструкції, становить більше ніж сім календарних днів.”.

Директор Департаменту методології

Наталія ІВАНЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Перший заступник Голови

Національного банку України

_____ К. РОЖКОВА

(підпис)

“ ” _____ 2019 року

(дата)